

PLAN ANUAL

***DEPARTAMENTO DE
ORIENTACIÓN***

CURSO 2023-24

ÍNDICE

1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	3
2.- XUSTIFICACIÓN BASEADA NO CONTEXTO.....	4
2.1.- Marco teórico-legal	
2.2.- Marco contextual.	
3.- OBXECTIVOS.....	9
4.- PLANIFICACIÓN XERAL E DEFINICIÓN DE ACCIÓNS PRIORITARIAS.....	10
5.- ESTRATEXIAS DE INTERVENCIÓN.....	12
6.- ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS.....	13
7.- CONTRIBUCIÓN Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	14
8.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO PLAN DE ACTUACIÓN.....	18
ANEXO I: PROGRAMACIÓN DE PTs.	
ANEXO II: PLAN DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.	
ANEXO III: PLAN DE ORIENTACIÓN ACADÉMICO E PROFESIONAL.	
ANEXO IV: PLAN DE ACCIÓN TITORIAL.	
ANEXO V: PROGRAMA DE INTERVENCIÓN INTERCULTURAL.	
ANEXO VI: PROGRAMA DE INTELIXENCIA EMOCIONAL.	
ANEXO VII: PROGRAMA DE HABILIDADES SOCIAIS.	
ANEXO VIII: PROGRAMA TÉCNICAS DE ESTUDO.	
ANEXO IX: PROGRAMA DE INTERVENCIÓN DO TDAH.	

1.- INTRODUCCIÓN

Co convencemento de que a orientación educativa e profesional dos alumnos e alumnas debe ser un dos principios ao que atenda a actividade educativa como medio necesario para o logro dunha formación personalizada (artº. 1 da L. O. 3/2020, LOMLOE), co deber de colaborar co profesorado na función referida á orientación educativa, académica e profesional do alumnado (artº. 91 da citada lei), co coñecemento de que o alumnado ten dereito a recibir orientación educativa e profesional, coa responsabilidade de que os departamentos de orientación, xunto cos equipos de orientación específicos, deben ser o garante de que a orientación forme parte esencial da actividade educativa (Orde do 24 de xullo de 1998, da Consellaría de Educación e Ordenación Universitaria), confórmase este **Plan de Orientación**.

Dita orientación realízase desde:

- 1) O espazo de Tutoría, a nivel de aula.
- 2) O Departamento de Orientación, a nivel de centro docente.
- 3) O Equipo de Orientación Específico, que atende demandas de carácter especializado de ámbito provincial.

Por outra banda, os ámbitos de actuación da mencionada Orientación Educativa e Profesional son principalmente tres:

- A atención á diversidade.
- A acción titorial.
- A orientación académica e profesional.

Sendo os axentes destinatarios de dita actuación o alumnado, o profesorado, os pais e nais do alumnado e a comunidade educativa en xeral.

Con todo isto, continúaase co impulso dado á orientación nas últimas décadas, sobre todo no que a presenza dos Departamentos de Orientación nos centros docentes se refire. Dito departamento, obviamente está presente nos Institutos de Educación Secundaria, actuando en coordinación constante tanto co profesorado (especialmente con aquel que exerza funcións de tutoría) , así como co Equipo Directivo do centro (e máis concretamente coa Xefatura de Estudos) así como cos Equipos de Orientación Específicos, e incluíndo na súa actuación os tres ámbitos antes sinalados que, ademais

de complementarse mutuamente, en ocasións superporanse uns aos outros.

Tendo en conta todo o mencionado, o Departamento de Orientación elaborará un Plan de Actuación de carácter anual, atendendo ás circunstancias, características e necesidades de orientación que presente o centro.

2.- XUSTIFICACIÓN BASEADA NO CONTEXTO

2.1.- Marco teórico-legal.

- *Lei Orgánica 3/2020, de 29 de decembro, de Educación.*
- *Decreto 120/1998, de 23 de abril, polo que se regula a orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia.*
- *Orde do 24 de xullo de 1998 pola que se establece a organización e o funcionamento da orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia regulada polo Decreto 120 /1998.*
- *Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei Orgánica 2/2006,do 3 e maio, de educación (DOG 21 de decembro de 2011).*
- *Orde 8 de setembro de 2021 pola que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, de educación.*
- *Decreto 156/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e co currículo da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia.*
- *Decreto 157/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.*
- *Circular 10/2010 da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para coordinar as actuacións e establecer as accións prioritarias dos servizos de orientación educativa e profesional na comunidade autónoma de Galicia.*

- *Lei 4/2011 do 30 de xuño de convivencia e participación da comunidade educativa.*
- *Decreto 114/2010, do 1 de xullo, polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia.*
- *Orde do 15 de xuño de 2016 pola que se regula o procedemento de admisión do alumnado nos centros docentes sostidos con fondos públicos para impartir ciclos formativos de formación profesional de grao medio e de grao superior en réxime ordinario e para as persoas adultas.*
- *Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regula a avaliación e a acreditación académica do alumnado que cursa as ensinanzas de formación profesional inicial.*
- *Orde do 13 de xullo de 2015 pola que se regulan as ensinanzas de formación profesional básica na Comunidade Autónoma de Galicia, así como o acceso e a admisión nestas ensinanzas.*
- *Resolución do 6 de xullo de 2023, da Dirección Xeral de Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de formación profesional do sistema educativo no curso 2023/24.*
- *Resolución do 6 de xuño de 2023, da Dirección Xeral de Ordenación e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2023/2024.*

E todas aquelas disposicións que desenvolven o establecido nas normas aquí numeradas.

Tamén cabe sinalar que o modelo de orientación está en concordancia coas liñas directrices establecidas no Proxecto Educativo do IES. Así, as liñas básicas que guiarán o labor a desenvolver polo Departamento de Orientación serán:

1. A orientación supón un **continuum** que se inicia coa escolarización do alumno/a e finaliza ao rematar este/a o ensino universitario.
2. A orientación enténdese como unha **arefa educativa** máis, que debe estar plenamente integrada no deseño curricular seguido polo centro.
3. Trátase dunha **arefa cooperativa**, competencia de todo o profesorado, en

especial do profesorado-titor e do propio Departamento de Orientación.

4. Orientar supón **educar para a vida** e educar na capacidade de **tomar decisións**, é dicir, contribuír á adquisición das denominadas **competencias clave**.

5. A orientación susténtase nos **principios**:

- **Prevención:** a orientación coma un dereito de todo educando en todo momento, e non só ante unha problemática específica e nun momento determinado.
- **Desenvolvemento:** o alumnado na súa interacción co medio vai estruturando as súas capacidades, habilidades e destrezas e a súa personalidade; trátase, en suma, de crear un contexto motivador que estimule eses cambios.
- **Intervención social:** a intervención orientadora non debe ter en conta só ao individuo, senón que debe dirixirse ao contexto educativo e social no que aquel se desenvolve.
- E, finalmente, coa orientación preténdese contribuír ao **desenvolvemento integral** do alumnado.

2.2.- Marco contextual:

O noso centro é un IES situado na cidade de Santiago de Compostela. Os alumnos/as proveñen principalmente do barrio de Pontepedriña, Conxo, Lamas de Abade, Os Tilos e Sar. En Bacharelato tamén acoden alumnos e alumnas de concellos limítrofes como Boqueixón, Vedra, etc.

Entre os recursos cos que podemos contar, atópanse:

- Centro Social de Conxo. Biblioteca.
- Centro de Saúde.
- Servizos sociais, educadora familiar.
- Fundación do Secretariado Xitano.
- E todos os recursos propios da cidade.

O centro imparte as seguintes **ensinanzas**:

ETAPAS
EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA: <ul style="list-style-type: none">- 1º ESO: 3 liñas- 2º ESO: 3 liñas- 3º ESO: 3 liñas- 4º ESO: 3 liñas
BACHARELATO: nas modalidades de: <ul style="list-style-type: none">- Ciencias e Tecnoloxía- Humanidades e Ciencias Sociais.
CICLOS FORMATIVOS DE FP: <ul style="list-style-type: none">- FPB: Servizos Comerciais.- FP DUAL: C. S. Xestión de Ventas e Espazos Comerciais. C. S. Transporte e loxística. C.M. Comercialización de produtos alimentarios.- FP a distancia: C. S. Publicidade e Márketing . PRESENCIAL <ul style="list-style-type: none">- CFGM de Actividades Comerciais.- Ciclos Formativos de Grado Superior: Comercio Internacional. Xestión de Ventas e espazos comerciais.

Á oferta educativa descrita, hai que engadir a especial atención que no centro se intenta prestar á **atención á diversidade**, intervención que se realiza primando as medidas de atención á diversidade ordinarias fronte as extraordinarias recollidas no *Decreto 229/2011* e a *Orde do 8 de setembro de 2021*, como son o reforzo educativo, as metodoloxías activas e participativas, adaptacións de tempos e instrumentos de avaliación, enriquecemento curricular, apoio do profesorado PT, as adaptacións curriculares, entre outras. Esta intervención basearase no principio da inclusión, equidade e calidade educativa.

No centro están escolarizados alumnos e alumnas de distintas nacionalidades: de orixe ucraniana, china, hispanoamericana, portuguesa, etc.

Ademais do xa sinalado, convén apuntar outros aspectos:

a) O Departamento de Orientación ven de funcionar nos anos anteriores, levando a cabo unha labor en relación coa orientación académica do alumnado de cursos superiores (enténdase, especialmente, alumnado de FPB, alumnado de Bacharelato e de 4º curso de ESO), e o traballo a desenvolver en relación cos rapaces e rapazas con necesidades específicas de apoio educativo.

b) Para o presente curso escolar 2022-2023, os compoñentes do mesmo serán os seguintes:

- **Xefe do Departamento:** Sandra Álvarez Carbón.
- **Mestra especialista en Pedagogía Terapéutica:** María del Carmen Caramés Gorgal.
- **Mestra especialista en Pedagogía Terapéutica:** Ánxela Mariño Varela.
- **Mestra especialista en Pedagogía Terapéutica:** María del Carmen Fernández Carballo.
- **Profesor do ámbito lingüístico e social:** Eduardo Van Den Eynde Otero.
- **Profesora do ámbito científico-técnico:** Nicolás Mato Guerra.
- **Profesor de FOL:** Santiago Pazos Franqueira.

c) Tanto o Plan de Acción Titorial (PAT), como o Plan de Orientación Académica Profesional (POAP) encóntranse en fase de revisión e aprobación.

d) O Plan de Atención á Diversidade (PXAD) tamén precisa dunha revisión e adaptarse as circunstancias persoais dos alumnos e alumnas deste momento.

e) Entre o alumnado, os maiores problemas sitúanse na falta de hábito lector (que arrastra consigo problemas a nivel de expresión, comprensión, razoamento, etc.) e a existencia de ambientes familiares desestructurados.

3.- OBXECTIVOS

Tendo en conta todo o sinalado no punto anterior e en función das necesidades detectadas, os **obxectivos xerais** que se perseguirán desde o Departamento de Orientación deste centro durante o presente ano académico 2023-2024 serán os seguintes:

1. Contribuír á personalización da educación, favorecendo o desenvolvemento de todos os aspectos da persoa concreta e individualizada.
2. Prever as dificultades na aprendizaxe e contribuír a superalas cando se produzan.
3. Contribuír á consecución dunha axeitada relación entre os distintos/as integrantes da comunidade educativa.
4. Favorecer os procesos de madurez persoal, de desenvolvemento da propia identidade e dun sistema de valores.
5. Resaltar os aspectos orientadores da educación: orientación **en e para** a vida.
6. Asesorar e favorecer a inserción profesional dos alumnos e alumnas titulados no no centro.
7. Intensificar a comunicación do Departamento de Orientación cos titores/as de FCT, para canalizar as ofertas de emprego que cheguen a través dos mesmos.
8. Orientar aos titulados que desexen completar a súa formación, proporcionando toda a información de que dispoña este departamento, sobre as distintas opcións dos ex-alumnos para trazar o seu itinerario formativo-profesional..

Co traballo que se pretende levar a cabo ao redor destes obxectivos xerais inténtase abarcar tres *dimensións fundamentais* do alumnado como son:

- **Persoal e familiar**, entendendo ao alumno/a como persoa individual que forma parte dunha familia.
- **Escolar e social**, entendendo ao alumno/a como persoa que interacciona con outros/as e que debe integrarse na sociedade.
- **Vocacional e profesional**, entendendo ao alumno/a como unha persoa que deseña o seu propio proxecto de vida e se prepara para a súa inserción profesional.

4.- PLANIFICACIÓN XERAL E DEFINIÇÃO DE ACCIÓNS PRIORITARIAS

Os obxectivos antes mencionados desenvolveranse ao longo de todo o ano académico por medio de diversas actuacións, das que se poden destacar a nivel xeral as seguintes:

Primeiro trimestre

1. Constitución do Departamento de Orientación.
2. Revisión e, se procede presentación das oportunas propostas de modificación do PAT e do POAP.
3. Revisión e, se procede, modificación da concreción do PXAD.
4. Revisión e, se procede, actualización dos informes que poda presentar o alumnado con necesidades específicas de apoio educativo escolarizado no centro.
5. Organización e coordinación da labor a desenvolver durante o presente ano académico polas especialistas en Pedagogía Terapéutica e de Audición e Linguaxe.
6. Coordinación, xunto coa Xefatura de Estudos, do traballo a desenvolver polo profesorado-titor cos seus respectivos/as titorandos/as.
7. Colaboración no desenvolvemento do PAT, POAP.

Segundo trimestre

1. Avaliación psicopedagóxica do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e, proposta das medidas curriculares oportunas en función das necesidades detectadas na 1ª avaliación.
2. Aplicación de programas de intervención específicos en función das necesidades detectadas ao longo do trimestre anterior.
3. Atención ás demandas que poidan ir xurdindo por parte de calquera membro da comunidade educativa.
4. Colaboración no desenvolvemento do PAT e POAP e da concreción do PXAD (continuación).

Terceiro trimestre

1. Aplicación dos programas de intervención específicos (continuación).
2. Colaboración no desenvolvemento do PAT, POAP e da concreción do PXAD (continuación).
3. Proposta de medidas curriculares que se consideren máis oportunas para o alumnado con necesidades específicas de apoio educativo (continuación).
4. Identificación e elaboración dun pequeno informe de todo o alumnado con necesidades educativas específicas de apoio educativo que se poidan incorporar ao centro no vindeiro curso, todo elo en colaboración cos responsables dos centros de procedencia.
5. Análise e avaliación do traballo desenvolvido ao longo do ano académico, así como detección das necesidades que no ámbito da orientación será preciso solventar no futuro, establecendo as liñas prioritarias de traballo a seguir en vindeiros cursos.

A todas estas actuacións é preciso engadir outras que, ao posuír un carácter máis **xeral**, non se poden circunscribir a un período de tempo específico. Trátase, en concreto, das actuacións seguintes:

1. Dotación do departamento de todos aqueles recursos técnicos e materiais que se consideren oportunos e necesarios.
2. Participación no desenvolvemento doutros plans do centro como Plan de

convivencia, Proxecto de Introducción das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, Proxecto Lector, etc.

3. Establecemento de contactos cos servizos educativos, sociais, sanitarios e culturais presentes no contorno en que se sitúa o centro de cara ao desenvolvemento de accións conxuntas.
4. Participación e colaboración na planificación, desenvolvemento e avaliación das actuacións que se poidan desenvolver en atención ao establecido na *Lei 4/2011, do 30 de xuño, de Convivencia e Participación da Comunidade Educativa*.
5. Participación e colaboración na planificación, desenvolvemento e avaliación das accións derivadas do disposto no *Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia* entre as que figura o deseño e desenvolvemento do *Plan Xeral de Atención á Diversidade*.
6. Asesoramento e apoio, tanto colectivo coma puntual/individual, aos distintos colectivos que constitúen a comunidade educativa.

Convén sinalar que as accións aquí enumeradas constitúen, como o seu propio nome indica, liñas xerais de actuación que será preciso concretar ao longo do curso e, que no seu desenvolvemento, abranguen catro ámbitos de actuación como son:

1. **A acción titorial.**
2. **A atención á diversidade.**
3. **A orientación académica profesional.**

5.- ESTRATEXIAS DE INTERVENCIÓN

No desenvolvemento das liñas de actuación antes expostas, o Departamento de Orientación recorrerá, segundo demande o caso, a estratexias de intervención como poden ser:

1. Emprego de cuestionarios, técnicas de grupo, entrevistas, observación, revisión de documentación, probas de avaliación psicopedagóxica, etc.
2. Aplicación e seguimento de programas diversos: de técnicas de traballo intelectual, de comprensión lectora, de orientación académica-profesional, etc.

3. Realización de reunións de coordinación cos distintos grupos de profesores e profesoras.
4. Establecemento de contactos e coordinación con outros servizos externos ao centro: outros Departamentos de Orientación, Servizo de Inspección, Servizos Sociais do Concello, Servizos Sanitarios (Paidopsiquiatría, Unidade de drogodependencias, etc...), Centros de Formación Profesional, Universidade, Equipo de Orientación Específico, etc.
5. Información aos alumnos/as que titulen durante o presente curso académico da existencia e funcionamento da Bolsa de Emprego para que se incorporen ao servizo antes da súa desvinculación definitiva do Centro.
6. Asesoramento e atención individualizada.
7. Recompilación e información das distintas opcións formativas que poidan ser adecuadas como complemento ou especialización dos ciclos impartidos no centro
8. Atención e xestión das ofertas de emprego que cheguen ao Departamento, independentemente da súa procedencia.

Todas estas estratexias deberán partir da base constituída polos postulados presentados desde:

1. Enfoque construtivista das aprendizaxes escolares e da intervención pedagóxica.
2. Enfoque sistémico da intervención psicopedagóxica.
3. Así mesmo, para o desenvolvemento de todas as estratexias mencionadas, faise necesario contar con diversidade de recursos técnicos e materiais, que se irán adquirindo segundo as necesidades que vaian xurdindo ao longo de todo o curso.

6.- ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS

As actividades complementarias e extraescolares previstas que non están deseñadas a continuación, pero que unha vez consultadas cos titores e titoras recolleranse nas actas do departamento, tendo en conta en todo momento que a listaxe de actividades

que inicialmente se presente pode sufrir modificacións segundo avance o ano académico e se confirme ou non o seu desenvolvemento

As actividades propostas a continuación van dirixidas a alumnos e alumnas, pais e nais e profesorado. Son actividades xerais que deberán concretarse nas distintas etapas educativas e contextualizadas nos diferentes grupos-clase.

Presentación: fins da titoría	Acollida	SET.
Elaboración cuestionario inicial: datos persoais, escolares.	Acollida	SET.
Debate sobre os dereitos e deberes.	Acollida	OUT.
Debate sobre o ROC do centro.	Acollida	OUT.
Elaboración de normas consensuadas.	Acollida	OUT.
Elección de delegado: funcións, acta, constitución mesa.	Acollida	OUT.
Actividades de coeducación, igualdade de xénero. Análise da linguaxe nos medios de comunicación. Publicidade.	Convivencia	1º /2ºtrim.
Actividades de educación para a saúde: prevención drogodependencias: tabaco, alcohol, etc.	Desenvolvemento persoal	1º/2º trim.
Actividades de educación afectivo-sexual, diversidade sexual e igualdade de xénero.	Desenvolvemento personal	1º/2º trim.
Programa de habilidades sociais. Riscos na rede (internet, redes sociais...).	Convivencia	2º trim.
Coñecemento dun mesmo. Coñecemento da oferta formativa e laboral. Análise da información. Estratexias de busca de emprego. A toma de decisións. Optatividade. Coñecemento de distintos itinerarios formativos.	Toma de decisións académicas e vocacionais	3º trim.

7.- CONTRIBUCIÓN Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

Como pode contribuír o Departamento de Orientación na adquisición das competencias básicas por parte do alumnado? A resposta a esta cuestión ven dada polos coñecementos, as habilidades e as actitudes persoais que desde a acción orientadora se poden traballar e fomentar.

1. En relación coa **Competencia en comunicación lingüística (CCL)** e **competencia plurilingüe (CP)**:

- A linguaxe como medio de expresión e comprensión oral e escrita. Comprensión

e uso de termos e conceptos propios do coñecemento de un/unha mesmo/a: imaxe psíquica, social, autoestima, relación cos outros/as, estratexias e técnicas para aprender a aprender.

- Adquisición de habilidades lingüísticas como medio para progresar na iniciativa persoal e na regulación da propia actividade con crecente autonomía.
- Técnicas de análise e síntese. Subliñado, estratexias de memorización, formulación de interrogantes, resumos, cadros, esquemas e mapas de contido.
- Técnicas para favorecer a comunicación: a exposición oral, o coloquio, o debate, o diálogo, a entrevista e paráfrase.
- Conciencia das propias capacidades a través da educación afectivo-emocional e as relacións entre intelixencia, emocións e sentimentos.
- Linguaxe e habilidades sociais. A linguaxe como instrumento para favorecer a comunicación e o intercambio de coñecementos e necesidades nas relacións próximas (a familia, os amigos/as e os compañeiros/as). Asertividade, empatía, actitudes de diálogo e resolución de conflitos. A linguaxe como medio de expresión de emocións e sentimentos.
- Participación e emprego sistemático de argumentación, a síntese das ideas propias e alleas, a confrontación ordenada e crítica de coñecemento, información e opinión.
- Capacidade para interactuar en diferentes linguas.

2. En relación coa **Competencia matemática e competencia en ciencia, tecnoloxía e enxeñaría (STEM)**:

- Integración de diferentes linguaxes na interpretación de problemas da vida cotiá: o centro, a familia, as relacións cos amigos/as, outras relacións co entorno social, o acercamento; a cuantificación do mundo físico natural, aforros, compras, inversións, estimacións e medida do tempo e do espazo.
- Procedementos e métodos de razoamento: comparación, clasificación, ordenación, análise, síntese, estimación, indución e dedución.
- Resolución de problemas amosando flexibilidade na busca de solucións e tomando decisións a partir delas.
- Perseveranza, esforzo, orde e rigor no traballo.

3. En relación coa **Competencia Dixital (CD)**:

- As tecnoloxías da información e competencia dixital (TIC) como ferramenta para o coñecemento de un/unha mesmo/a: intereses, capacidades, valores, necesidades.
- As TIC como medio para coñecer o entorno social, cultural e laboral. Recursos e direccións de especial interese.
- As TIC e a comunicación entre persoas e grupos. Emprego axeitado.
- Aprender a aprender. Técnicas de análise e técnicas de síntese. Integración das achegas de distintas áreas e materias. Técnicas para pensar de forma lóxica. Técnicas para aprender a decidir.
- Programas de orientación vocacional e programas de toma de decisións. Ferramentas tecnolóxicas.
- Coñecemento e respecto dos principios éticos no emprego das TICs.

4. En relación coa **Competencia persoal, social e de aprender a aprender (CPSAA)**:

- Coñecemento de un/unha mesmo/a, autoestima.
- Equilibrio psicolóxico e saúde física.
- O coidado do corpo, pautas de alimentación e esforzo no estudo e no deporte.
- Prevención de trastornos relacionados coa alimentación e a imaxe corporal.
- Traballo en equipo, participación e emprego sistemático da argumentación, a síntese das ideas propias e alleas, e a confrontación ordenada e crítica de coñecemento, información e opinión relacionada coa competencia.
- Técnicas para aprender a pensar e aprender a aprender que sirvan de soporte a contidos sobre medio ambiente, tecnoloxía e saúde; subliñado, estratexias de memorización, formulación de interrogantes, resumos, cadros, esquemas e mapas de contido.
- Iniciativas de planificación, toma de decisións, participación e asunción de responsabilidades relacionadas co coidado do medio ambiente e prácticas relacionadas coa saúde.
- Relacións interpersoais e desenvolvemento persoal. Afectos e emocións. Empatía e simpatía. O exercicio de pensamento crítico. Asertividade.
- Causas e consecuencias de diversos tipos de conflito. Protocolos e técnicas para prever e actuar.
- Principios e normas de conduta no medio familiar, académico e social.

- O respecto cara as normas. Obediencia e respecto. Defensa das normas.
- A pertenza a grupos. A necesidade de asumir dereitos e deberes.
- Mellora das pautas e accións de convivencia na clase, no instituto, etc.

5. En relación coa **competencia cidadá (CC)**:

- Autoconñecemento e autoestima: imaxe social. Perspectiva de un/unha mesmo/a en relación aos demais. Emocións e sentimentos que os outros espertan nun mesmo; emocións e sentimentos que un esperta nos outros, conciencia das propias habilidades e destrezas sociais; conciencia das dificultades. Perspectivas e alternativas de cambio.
- Empatía e simpatía cara os demais. Análise comparativa e valoración respecto a semellanzas e diferenzas en función de factores de diversidade.
- Asertividade e expresión de ideas e emocións. A busca de harmonía entre o respecto a un mesmo e aos demais.
- Habilidades e destrezas socioafectivas para traballar e relacionarse con distintos tipos de persoas e grupos.
- Participación activa en traballos de grupo. Implicación en actuacións relacionadas coa defensa dos dereitos humanos.
- Identificación e avaliación de plans e medidas persoais e colectivas para impulsar o desenvolvemento dos dereitos humanos.
- Emprego de técnicas para aprender a pensar (subliñado, resumos, cadros, esquemas, mapas de contido, debates e coloquios) e para tratar textos relacionados coa información social.
- Respecto cara ás diferentes formas e ritmos de aprendizaxe.
- Colaboración activa e disposición a axudar a outros/as en diferentes situacións de aprendizaxe.

6. En relación coa **Competencia emprendedora (CE)**:

- Autoconcepto e os seus compoñentes: a imaxe física, a imaxe psíquica, a imaxe social e a imaxe moral. A influencia dos outros/as no autoconcepto. Reflexión sobre as destrezas para o traballo colaborativo.
- Análise das necesidades e oportunidades afrontando retos con sentido crítico, para presentar ideas e solucións dirixidas a crear valor no ámbito persoal, social, educativo e profesional.

- Calidades que definen a unha persoa con iniciativa: autoesixencia, responsabilidade, confianza, vontade, fortaleza, flexibilidade, apertura aos cambios, mentalidade creativa e innovadora.
- Desenvolvemento do proceso de creación de ideas e solucións valiosas e toma de decisións.
- Reflexión sobre as destrezas e recursos necesarios para levar a cabo unha experiencia emprendedora que xenere valor.

6. En relación coa **Competencia en conciencia e expresión culturais (CCEC):**

- Coñecemento do patrimonio cultural e artístico, valorando o enriquecemento inherente á diversidade cultural e artística.
- Expresión de ideas, opinións, sentimentos e emocións por medio de producións culturais artísticas, integrando o seu propio corpo e autoestima, creatividade e o sentido do lugar que ocupa na sociedade, cunha actitude empática, aberta e colaborativa.
- Coñecemento e uso de diversos medios e soportes, así como de técnicas para a creación de produtos artísticos e culturais identificando oportunidades de desenvolvemento persoal, social e laboral, así como de emprendemento.

8.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO PLAN DE ACTUACIÓN

Na avaliación do Plan o que se pretende é valorar o plan de traballo seguido no seu conxunto: obxectivos, actividades, estratexias, medios, etc. Ademais unha avaliación que non se reduce a un momento determinado ou puntual, senón que debe impregnar o desenvolvemento do plan mesmo nas súas distintas fases.

Con isto, de cara a avaliación do Plan de traballo do Departamento de Orientación, teranse en conta:

- As observacións realizadas desde o propio departamento por parte de todos e todas e cada un dos seus membros.
- As suxestións e información provenientes do profesorado, alumnado e pais e nais destes últimos/as.
- As valoracións de instancias externas ao centro como poden ser o Servizo de Inspección educativa ou o Equipo de Orientación Específico.
- Así mesmo, poderase recorrer ao emprego de grellas de avaliación, mediante as

que poder medir o grao de satisfacción que presentan os distintos/as afectados/as polas intervencións deseñadas e desenvolvidas desde o departamento.

E como criterios de avaliación concretos terase en conta os constituídos polas seguintes cuestións:

- Revisouse e continuouse coa posta en marcha o PAT, o POAP e PXAD?
- Actualizáronse os informes do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo?
- Propuxéronse as medidas curriculares máis axeitadas para o alumnado con necesidades específicas de apoio educativo?
- Dotouse ao departamento do material para o desenvolvemento de todas as tarefas que dende o mesmo se deben levar a cabo?
- Conseguiuse dar resposta a maioría das demandas recibidas por parte do departamento? Con grao de éxito?
- Etc...

A todas estas cuestións iranse engadindo ao longo do curso outras moitas en base ao traballo que se vaia desenvolvendo e aos logros que se poidan ir acadando, tanto a nivel xeral como desde os diferentes ámbitos de intervención do Departamento de Orientación en particular.

En calquera caso, non se debe perder de vista que este plan de actuación constitúe desde un primeiro momento unha proposta flexible que se deberá ir adaptando ás demandas, necesidades e circunstancias que poidan ir xurdindo ao longo do curso.